

Duhovno-vjersko-crkvene teme i sadržaji na stranicama Krčkog zbornika

Anton BOZANIĆ (Omišalj)

U povodu pedesete godišnjice osnivanja Povijesnog društva otoka Krka, koje je bilo podloga za izdavanje *Krčkog zbornika*, valja se prisjetiti prvotne namjere i planova o pokretanju zamišljene edicije, zatim sadržaja i tema koje se smatralo vrijednim objavljivati, a posebice osoba – nositelja zacrtanog programa i realizatora tijekom punih pet desetljeća kontinuiranog izlaženja.

Zaustavit ćemo se ovdje samo na duhovno-vjersko-crkvenim temama i sadržajima.¹ Budući da su kršćanska vjera, posebice kršćanstvo pretočeno u glagoljsku baštinu, a i ono iz prijašnjih ranokršćanskih vremena i doba benediktinaca oblikovali kulturu krčkoga područja, potpuno je razumljivo da je crkveno-vjerska tematika nezaobilazna sastavnica krčkog identiteta. Bez kršćanstva Krk ne bi bio ono što danas jest. Toga su bili svjesni i osnivači *Krčkoga zbornika*. Dapače, inicijator edicije je pok. dobrinjski franjevac i svećenik dr. Nikola Španjol. Prve sumišljenike i suradnike našao je u svećeničkim redovima, a zatim se ideja proširila na sve druge zainteresirane, na poseban način one koji su bili sposobni ostvariti projekt i imali određenu političku težinu. U osnivačkoj skupštini Povijesnog društva otoka Krka bilo je više svećenika. Stoga su u *Krčkom zborniku*, unatoč ondašnjim okolnostima ne odviše povoljnim za objavljivanje duhovnih sadržaja, nalazili svoje mjesto članci crkvene tematike. Autori brojnih članaka bili su svećenici, među kojima se ističu dugogodišnji djelatnici biskupijske ustanove i autori kapitalnog djela o otoku *Otok Krk kroz vjekove* (1977.), mons. Mihovil Bolonić i mons. Ivan Žic-Rokov.

U početku se vjersku problematiku najviše svodilo na sačuvanu crkvenu kulturnu baštinu kao našu zajedničku kulturnu vrijednost. Ako

1 Usp. Tomislav GALOVIĆ, Crkvena povijest na stranicama *Krčkog zbornika* (sv. 1/1970. – 49/2004.) – bibliografski prikaz, *Riječki teološki časopis* XIII (2005) 2/26': 493-517.

se pisalo o zaslužnim ljudima iz crkvenih krugova, nije se naglašavalo strogo crkveno ostvarenje dotične osobe, a obično se nije spominjala ni služba koju je obnašala, posebice ako je bila riječ o svećeniku. Za ogledni primjer zastupljenosti vjerskih i kršćanskih sadržaja može nam poslužiti prvi broj *Krčkog zbornika*. Između ostalih, u njemu su objavljeni članci: „Dobrinjski pjesnik-glagoljaš Ivan Uravić (1662-1732)“; „Galijoti otoka Krka (Prema spisima Biskupijskog arhiva u Krku)“; „Benediktinska kulturna baština na otoku Krku“; „O životu i radu Ivana Feretića (1769-1839)“; „Prilog za životopis Nika Grškovića – istaknutog hrvatskog iseljenika“; „Kako je potekla i provedena zamisao da se izda zbornik o otoku Krku“, i slično.

Krčki zbornik je u sljedećim brojevima obrađivao razne teme o crkvama iz različitih povijesnih razdoblja, posebice starohrvatskim, romaničkim i mlađim, zatim o glagoljici, glagoljskom pjevanju, Bašćanskoj ploči, otkrivenim glagoljskim ulomcima i ostalim crkvenim spomenicima. Čak je i pojedinom sakralnom prostoru bio posvećen cijeli svezak, što je slučaj s crkvom na *Mirinama* kod Omišlja iz 5./6. stoljeća (Ante Šonje, *Starokršćanska bazilika kod Omišlja na otoku Krku*, 1990.). Aktualni vjerski događaji nisu zastupljeni onoliko koliko crkvena materijalna, a ponekad i nematerijalna kulturna baština. Od vremena nastanka Republike Hrvatske u zbornicima se slobodnije počela tretirati crkvena problematika pa je jedan broj posvećen krčkom biskupu Antunu Mahniću (Anton Bozanić, *Biskup Mahnić – pastir i javni djelatnik u Hrvata*, 1991.), osobi o kojoj se u prijašnjim vremenima pisalo prilično jednostrano, čak izrazito negativno.

Može se zaključiti da je u *Krčkom zborniku*, unatoč raznim uvjetovanostima, od početka izlaženja do najnovijih brojeva poprilično zastupljena crkvena i vjerska problematika. Očiti je to znak da su njegovi urednici i pisci članaka znali u ovom našem podneblju pronaći odgovarajući *modus vivendi*.

Ovdje kao prilog donosimo izabrane životopise² crkvenih osoba koje su aktivno surađivale s Povijesnim društvom otoka Krka. Abecednim redom to su:

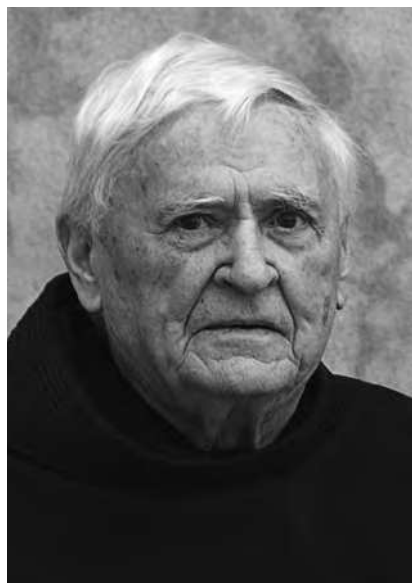
2 Navedeno prema: Anton BOZANIĆ, *Svećenici i župe na području Krčke biskupije od 1900. godine do danas*, Krk: Biskupija Krk (izvršni nakladnik Glosa d. o. o. Rijeka), 2012., 71, 87, 89-90, 162-163, 174, 196.

Mons. MIHOVIL BOLONIĆ, kapelan Nj. Svetosti i kanonik Stolnog kaptola u Krku, rodio se u Vrbniku 3. siječnja 1911., zaređen za svećenika 8. srpnja 1934. godine. Gimnaziju je polazio u Krku i Splitu, a teologiju u Splitu i Ljubljani. Nakon mlade mise proveo je dvije godine na mjestu kapelana u Omišlju, a zatim je prešao u Biskupsku kuriju u Krk gdje je marljivo radio do umirovljenja 1979. godine. Bio je dugogodišnji aktuar i tajnik Biskupskog ordinarijata, a zatim biskupijski ekonom. Osim službe u kancelariji, djelovao je pastoralno u Krku kao ispovjednik i kapelan sestara benediktinki. Držao je vjeronauk, posjećivao bolesnike, bio je referent za misije. Prateći biskupa u pastirskim pohodima redovito je ispovijedao i propovijedao. U poratno vrijeme, kad nije bilo dovoljno svećenika, providirao je više župa, najviše Kornić, Poljica i Vrh. Uz kancelarijsku i pastoralnu službu, mons. Bolonić ostao je prepoznatljiv po znanstvenom radu vezanom uz povijest, posebice povijest Krčke biskupije. Osim niza članaka u raznim časopisima i brojnih predavanja na znanstvenim skupovima, treba spomenuti njegove knjige: *Zapisnici sjednica i skupština »Hrvatske čitaonice« u Vrbniku 1871 – 1929*, koautor Petar Strčić (1971.), *Otok Krk kroz vjekove*, koautor Ivan Žic-Rokov (1977. i 2002.), *Otok Krk – kolijevka glagoljice* (1980.), *Bratovština Sv. Ivana Krstitelja u Vrbniku »Kapari« (1323-1973) i druge bratovštine na otoku Krku* (1975.) i *Vrbnik nad morem* (1981.). Umro je u Krku nakon teške bolesti 16. veljače 1984. i pokopan je u svećeničkoj grobnici u Vrbniku.

O. ANDRIJA (LJUBOMIR) BONIFAČIĆ, OFM, iz Punta, rođen je 23. ožujka 1912., a zaređen za svećenika u Splitu 21. srpnja 1935. godine. Nakon završetka teologije o. Andrija nastavio je i završio studij matematike u Zagrebu. Veći je dio života proveo na mjestu profesora matematike i srodnih predmeta po sjemenišnim gimnazijama na Badiji, u Dubrovniku i Pazinu, gdje je đacima ostao u sjećanju kao vrstan i jasan predavač. Boraveći u samostanima spremno je pomagao svećenicima u pastoralu. Bavio se i prevođenjem, posebice djela sv. Ivana od Križa. Zadnja dva desetljeća života proveo je u samostanima u Kamporu i Dubrovniku. Umro je 20. prosinca 1989. godine u Dubrovniku.

VIČ. ALOJZIJE RAGUŽIN iz Punta, rođen 10. ožujka 1915., zaređen je za svećenika u Krku 26. lipnja 1938. godine. Gimnaziju je završio u splitskom sjemeništu, a teologiju u Zagrebu. U zadnjoj je godini studija u Zagrebu imenovan duhovnim pomoćnikom u župi Vinagora blizu Zagreba. Nakon povratka u Krk dodijeljena mu je služba kapelana u Baški, ali uskoro je postao župnik i ostao u župi do 1961. godine. Prešao je u Punat i deset godina upravljao župom, a zadnje desetljeće aktivnoga svećeničkog rada, od 1969. do 1979., vlč. Ragužin je župnik i provikar u Rabu. Zatim se vratio u Punat, gdje je provodio mirnije dane u obiteljskoj kući i uvijek je rado pomagao župniku u pastoralu. Spremno se odazivao i ostalim svećenicima kad su zatražili njegovu uslugu. Osim pastoralnog rada, vlč. Ragužin je, boraveći u Puntu, pronašao još jedno područje djelovanja. Strastveno je istraživao, prikupljao, pisao i objavljuvao knjige o raznim temama, uglavnom o povijesti Punta ili Baške, zatim o pojedinim crkvenim osobama koje je osobno poznao ili o njima saznao ili čuo, o nekim teološkim pitanjima kako ih je on shvaćao i slično. Prisjetimo se nekih naslova knjiga: *Punat 1* i *Punat 2* (1991.), *Lijepi Punat 1* i *2* (1997.), *Punat, naš dragi zavičaj 1* i *2* (1998.), *Glasovita župa Baška 1* i *2* (1998.), *Život Jakova Maračića* (2001.), *Slavimo Bezgrešnu Svetom Krunicom* (2000.), *O eku-
menizmu* (2001.) itd. Objavio je 33 knjige, a još je jedna ostala u tisku. Zaista zadivljujući broj edicija kojim bi se mnogi rado podičili. Iako je u obradi tema slijedio više logiku srca nego uobičajenu metodologiju znanstvenog rada, koja se mora temeljiti na preciznosti podataka, vrijednost njegovih knjiga jest u činjenici da je marljivo prikupio mnoge podatke koji bi se vjerojatno zaboravili, a neke zbog zanimljivosti mogu poslužiti i kao poticaj za novo istraživanje. Vlč. Ragužin bio je uvijek marljiv, radišan, uslužan, uredan i zauzet svećenik. Doživio je visoku starost kao rijetko koji svećenik, tako da je proslavio zlatnu i dijamantnu misu. Zadnje je godine života boravio u Domu sestara karmelićanki u Puntu, gdje je preminuo 21. ožujka 2011. godine. Pokopan je na puntarskom groblju.

O. dr. NIKOLA (LUDOVIKO) ŠPANJOL, OFM, iz Gostinjsca, rođen 25. kolovoza 1897., zaređen je za svećenika 20. ožujka 1920. godine. Franjevac o. Španjol bavio se znanstvenim radom. Zanimala ga je

Fra Mavro (Marijan) Velnić
(1919. – 2013.)

teološko-filozofska problematika i napisao je oveće djelo *Ljudska duša* (1968.). Istodobno, bio je zaokupljen povijesnim temama, posebice uz samostan Male braće u Dubrovniku i otkrivanje groba Ivana Gundulića. Postavljanje etnografske zbirke i uređenje muzeja na Košljunu njegovo je djelo. Umro je na Košljunu 4. siječnja 1970. godine.

O. MAVRO (MARIJAN) VELNIĆ, OFM, iz Drage Baščanske, rođen 7. prosinca 1919., zaređen je za svećenika u Dubrovniku 8. kolovoza 1943. godine. Nakon osnovne škole sjemenišnu je gimnaziju polazio na Badiji i u Dubrovniku, a teologiju u Splitu i Dubrovniku.

Redovnički i svećenički život počeo je u Kotoru, nastavio na Košljunu, u Zadru, Rijeci, ponovno na Košljunu i u Pazinu. Stariji mu je brat pokojni o. Justin također bio franjevac, kao i dva strica, o. Teofil i o. Rudolf. Vrijedni radnik, graditelj i obnavljač samostana, o. Mavro od 2000. godine živio je u košljunskom samostanu. Umro je 19. veljače 2013. i pokopan na Košljunu.

Mons. IVAN ŽIC-ROKOV, prelat Nj. Svetosti i dekan Stolnog kaptole, iz Punta, rođen 9. rujna 1906., zaređen je za svećenika 11. ožujka 1933. godine. Gimnaziju je polazio na Košljunu, u Krku i Ljubljani, a teologiju u Splitu i Ljubljani. Najprije je koralni vikar u Krku, nakon tri godine imenovan je tajnikom Biskupskog ordinarijata u Krku, a 1954. kancelarom, i tu je službu obavljao do umirovljenja 1979. godine. Cijeli je svećenički život proveo u Krku, uz katedralu, pa je postao njezin vrsni poznavatelj. Dok je bio mladi svećenik, posvetio se u Krku pastoralnom radu s mladima, posebice kao voditelj njihovih vjerskih organizacija. Dok je pratio biskupa na pastirskim pohodima, redovito je ispovijedao, propovijedao, na nenametljiv način poticao pastoralno djelovanje i isto-

dobno prikupljao povijesne podatke o pojedinoj župi. U radu je bio savjestan i karakteran, u duši dobar čovjek i sućutan prema svima, posebice prema svećenicima. Moderirao je društvom Svećenika klanjalaca. Sa svojim dugogodišnjim kolegom, mons. Mihovilom Bolonićem, proviđao je mnoge župe, najviše Kornić, Poljica i Vrh, zatim Kras, Dragu Bašćansku i Dobrinj. Tijekom Drugoga svjetskog rata više je puta zatvaran i interniran. Uz kancelarijski i pastoralni rad, mons. Žic se bavio znanstvenim, istraživačkim, arheološkim i povijesnim radom. Zajedno s mons. M. Bolonićem objavio je knjigu *Otok Krk kroz vjekove* (1977.). Pisao je studije o kompleksu krčke katedrale i o ostalim povijesnim temama. Umro je 28. veljače 1984. te je pokopan u kanoničkoj grobnici.